

АНАЛІТИЧНИЙ ЗВІТ ЩОДО ОРГАНІЗАЦІЇ ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ У 2021 РОЦІ

Київ - 2022

АНАЛІТИЧНИЙ ЗВІТ ЩОДО ОРГАНІЗАЦІЇ ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ У 2021 РОЦІ

ВСТУП

Побудова в Україні спроможної сервісної та цифрової держави на основі європейських стандартів та досвіду є головною метою реформування державного управління в Україні на найближчу перспективу. У результаті реформи суспільство отримає професійну публічну службу, орієнтовану на ефективні та підзвітні громадянам державні інституції, які формують державну політику й успішно її реалізують для забезпечення сталого розвитку держави.

Реформа державного управління, яка розпочалася у 2016 році зі схвалення Урядом України Стратегії реформування державного управління України на період до 2021 року (розпорядження Кабінету Міністрів України від 24 червня 2016 р. № 474) і проводилась з урахуванням європейських стандартів належного адміністрування з питань трансформації системи органів державного управління та Принципів державного управління SIGMA, сформульованих в документі SIGMA«Принципи державного управління»¹

У 2019 році відповідно до Стратегії реформування державного управління України на період до 2021 року та з урахуванням Принципів державного управління SIGMA було прийнято постанову Кабінету Міністрів України від 6 лютого 2019 року № 106 «Про затвердження Положення про систему професійного навчання державних службовців, голів місцевих державних адміністрацій, їх перших заступників та заступників, посадових осіб місцевого самоврядування та депутатів місцевих рад», якою визначено, що:

міністерства, інші центральні та місцеві органи виконавчої влади в межах затверджених їм відповідних бюджетних призначень під час складання кошторисів мають передбачати починаючи з 2020 року кошти на підвищення кваліфікації державних службовців апарату цих органів, голів місцевих державних адміністрацій, їх перших заступників та заступників у розмірі не більше ніж 2 відсотки фонду оплати праці;

підвищення кваліфікації за загальними та/або спеціальними професійними (сертифікатними) та короткостроковими програмами є обов'язковим для державних службовців.

У 2021 році розпочався новий етап реформування державного управління в Україні, для забезпечення реалізації якого розпорядженням

¹ <http://www.center.gov.ua/component/k2/item/3109-опубліковано-звіт-програми-sigma-за-результатами-оцінки-стану-справ-в-системі-державного-управління-україни>

Кабінету Міністрів України від 21 липня 2021 р. № 831 схвалена Стратегія реформування державного управління України на 2022-2025 роки (далі – Стратегія). Одним із основних напрямів реалізації Стратегії було визначено продовження розбудови професійної, добросовісної, політично нейтральної державної служби та служби в органах місцевого самоврядування, діяльність якої спрямована на захист інтересів громадян. Прогрес у досягненні запланованих у Стратегії результатів за напрямом «Професійна публічна служба та управління персоналом» визначатиметься, зокрема, за такими індикаторами, як частка державних службовців, які підвищили кваліфікацію (відсоток від загальної кількості державних службовців), та частка видатків державних органів на підвищення кваліфікації державних службовців їх апарату (відсоток від фонду оплати праці). Заплановане значення індикатора «Частка державних службовців, які підвищили кваліфікацію» у 2022 році становить – 55 % від загальної кількості державних службовців, 2023 році – 60%, у 2024 та 2025 роках – 65% та 70 % відповідно. Заплановане значення індикатора «Частка видатків державних органів на підвищення кваліфікації державних службовців апарату» у 2022 році становить – 1% від фонду оплати праці, 2023 році – 1,5%, у 2024 та 2025 роках – 1,75% та 2% відповідно.

З урахуванням вищевикладеного НАДС проводиться щорічне моніторингове дослідження системи професійного навчання державних службовців за субіндикаторами «Кількість державних службовців, які протягом року пройшли професійне навчання» та «Витрати державного органу на навчання пропорційно до річного фонду оплати праці».

Цей звіт охоплює моніторингове дослідження системи професійного навчання державних службовців в Україні у 2021 році.

МЕТОДОЛОГІЯ ЗБОРУ ДАНИХ ЩОДО ОРГАНІЗАЦІЇ ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ

Для отримання об'єктивних даних щодо витрат державних органів на професійне навчання державних службовців пропорційно до їх річного фонду оплати праці та кількості державних службовців, які протягом року пройшли професійне навчання, збір та узагальнення даних щодо організації професійного навчання проводились на основі інформації, поданої Офісом Президента України, Секретаріатом Кабінету Міністрів України, Апаратом Верховної Ради України, міністерствами, іншими центральними органами виконавчої влади та державними органами, юрисдикція яких поширюється на всю територію України (далі – центральні органи влади), місцевими державними адміністраціями.

Для збору та первинного узагальнення даних щодо організації професійного навчання у 2021 році НАДС реалізувала трирівневу модель збору інформації (рис. 1).

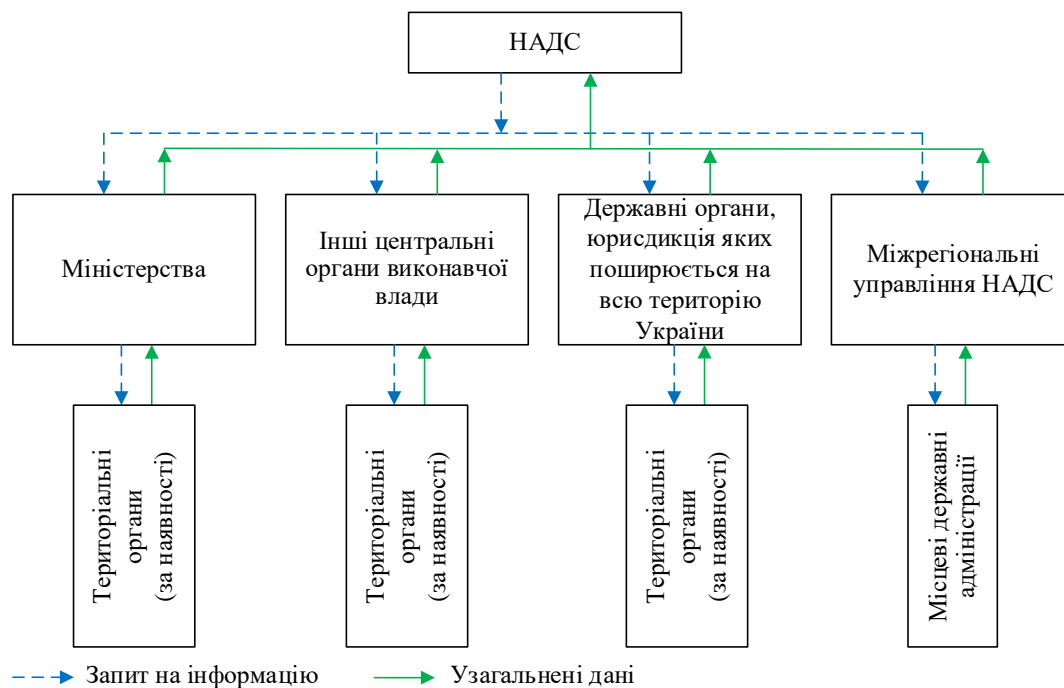

Рис. 1. Модель збору та узагальнення даних щодо організації професійного навчання у 2021 році

Відповідно до запропонованої моделі збір та узагальнення даних щодо організації професійного навчання проводився у кілька етапів:

➤ на першому етапі НАДС подано запити про надання інформації щодо організації професійного навчання у 2021 році до Офісу Президента України, Секретаріату Кабінету Міністрів України, Апарату Верховної Ради України, Державного управління справами, центральних органів влади та міжрегіональних управлінь НАДС;

➤ на другому етапі Офісом Президента України, Секретаріатом Кабінету Міністрів України, Апаратом Верховної Ради України, центральними органами влади подано до НАДС інформацію щодо організації професійного навчання у апараті відповідного державного органу та його територіальних органів (за наявності). Також міжрегіональними управліннями НАДС узагальнено та подано до НАДС інформацію щодо організації професійного навчання, отриману від місцевих державних адміністрацій;

➤ на третьому етапі НАДС узагальнено інформацію щодо організації професійного навчання, подану Офісом Президента України, Секретаріатом Кабінету Міністрів України, Апаратом Верховної Ради України, центральними органами влади та міжрегіональними управліннями НАДС, та підготовлено відповідний аналітичний звіт.

Субіндикатор «Кількість державних службовців, які протягом року пройшли професійне навчання» у 2021 році» розраховувався як відношення кількості державних службовців, які пройшли професійне навчання за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів, до загальної кількості державних службовців, які фактично працювали у відповідному державному органі станом на початок звітного року (субіндикатор виражається у відсотках). Під час розрахунку субіндикатора ураховувались дані щодо:

кількості державних службовців, які в 2021 році завершили навчання за освітньо-професійною програмою підготовки магістрів за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування» галузі знань «Публічне управління та адміністрування»;

кількості державних службовців, які в 2021 році підвищили кваліфікацію хоча б за однією загальною (спеціальною) професійною (сертифікатною) або загальною (спеціальною) короткостроковою програмою підвищення кваліфікації.

У разі, коли у звітному році державний службовець завершив навчання за освітньо-професійною програмою підготовки магістрів за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування» галузі знань «Публічне управління та адміністрування» та підвищив кваліфікацію за однією або більше програмами підвищення кваліфікації, дані про підвищення кваліфікації враховувалися один раз.

У рамках цього дослідження не враховувалась кількість державних службовців, підвищення кваліфікації яких здійснювалось за рахунок їх власних коштів та/або за рахунок коштів програм (проектів) міжнародної технічної допомоги, інших джерел, не заборонених законодавством.

ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ У 2021 РОЦІ

СУБІНДИКАТОР «КІЛЬКІСТЬ ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ, ЯКІ ПРОТЯГОМ РОКУ ПРОЙШЛИ ПРОФЕСІЙНЕ НАВЧАННЯ»

Військовою агресією Російської Федерації проти України зумовлено зменшення кількості державних органів, які взяли участь у щорічному моніторинговому дослідженні організації професійного навчання державних службовців у 2021 році. Зокрема НАДС отримано та узагальнено дані щодо організації професійного навчання державних службовців Офісу Президента України, Апарату Верховної Ради України, Секретаріату Кабінету Міністрів України, 82 центральних органів влади, місцевих державних адміністрацій, що функціонують у 17 областях України та місті Києві. В той же час інформацію щодо організації професійного навчання державних службовців у 2021 році не подав 31 державний орган.

Відповідно до «Звіту про кількісний склад державних службовців», який щороку формується НАДС, станом на 01 січня 2021 року фактична численність державних службовців, які займали посади державної служби категорії «А», «Б», «В» (далі – державні службовці категорії «А», «Б», «В»), становила 176 527 осіб, із них: 180 – державні службовці категорії «А», 43 014 – державні службовці категорії «Б», 133 333 – державні службовці категорії «В».

У межах цього дослідження для розрахунку значення субіндикатора «Кількість державних службовців, які протягом року пройшли професійне навчання» НАДС узагальнено та проаналізовано інформацію щодо професійного навчання у 2021 році 123 728 державних службовців (займали станом на 01 січня 2021 року посади державної служби категорії «А», «Б», «В» у Офісі Президента України, Секретаріаті Кабінету Міністрів України, Апараті Верховної Ради України, апаратах та територіальних органах 15 міністерств, 22 служб, 10 агентств, 4 інспекцій, 31 іншого державного органу, юрисдикція яких поширюється на всю територію України, та місцевих державних адміністраціях, що функціонують у 17 областях України та місті Києві). Загалом НАДС проаналізовано інформацію стосовно 70 % державних службовців категорії «А», «Б», «В» від їх фактичної чисельності станом на 01 січня 2021 року.

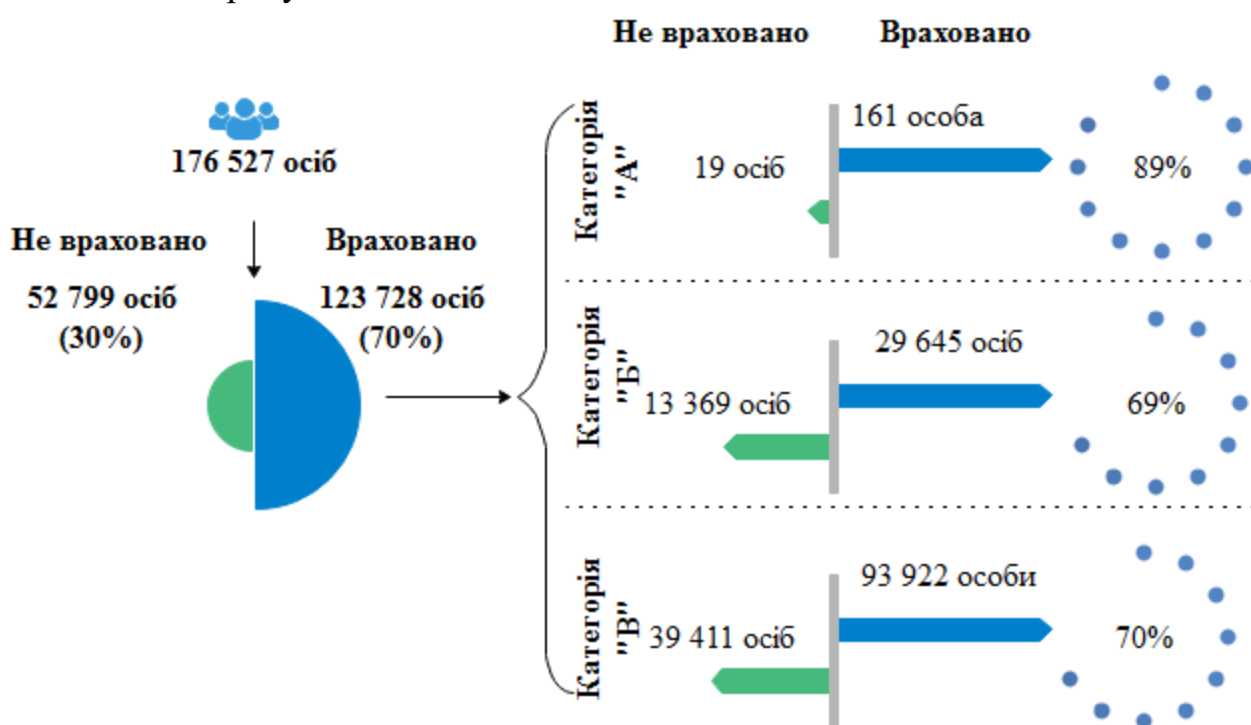

Рис. 2. Інформація про кількість державних службовців, яка враховувалася під час розрахунку значення субіндикатора «Кількість державних службовців, які протягом року пройшли професійне навчання»

Аналіз поданої вищезазначеними державними органами інформації показав, що у 2021 році професійне навчання пройшли 64 891 державний

службовець, у тому числі: 101 державний службовець категорії «А», 16 707 державних службовців категорії «Б», 48 083 державні службовці категорії «В». У відсотковому вираженні – 52% державних службовців категорії «А», «Б», «В» пройшли професійне навчання у 2021 році, зокрема у межах відповідної категорії посад: державних службовців категорії «А» – 63 %, категорії «Б» – 56 % та категорії «В» – 51 % (рис. 3).

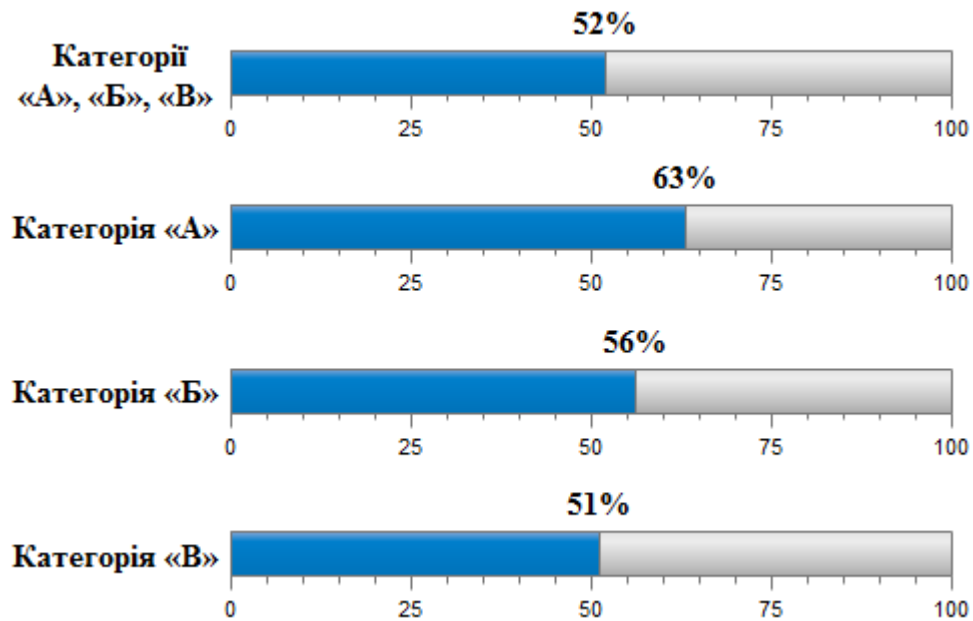

Рис. 3. Значення субіндикатора «Кількість державних службовців, які протягом року пройшли професійне навчання», %

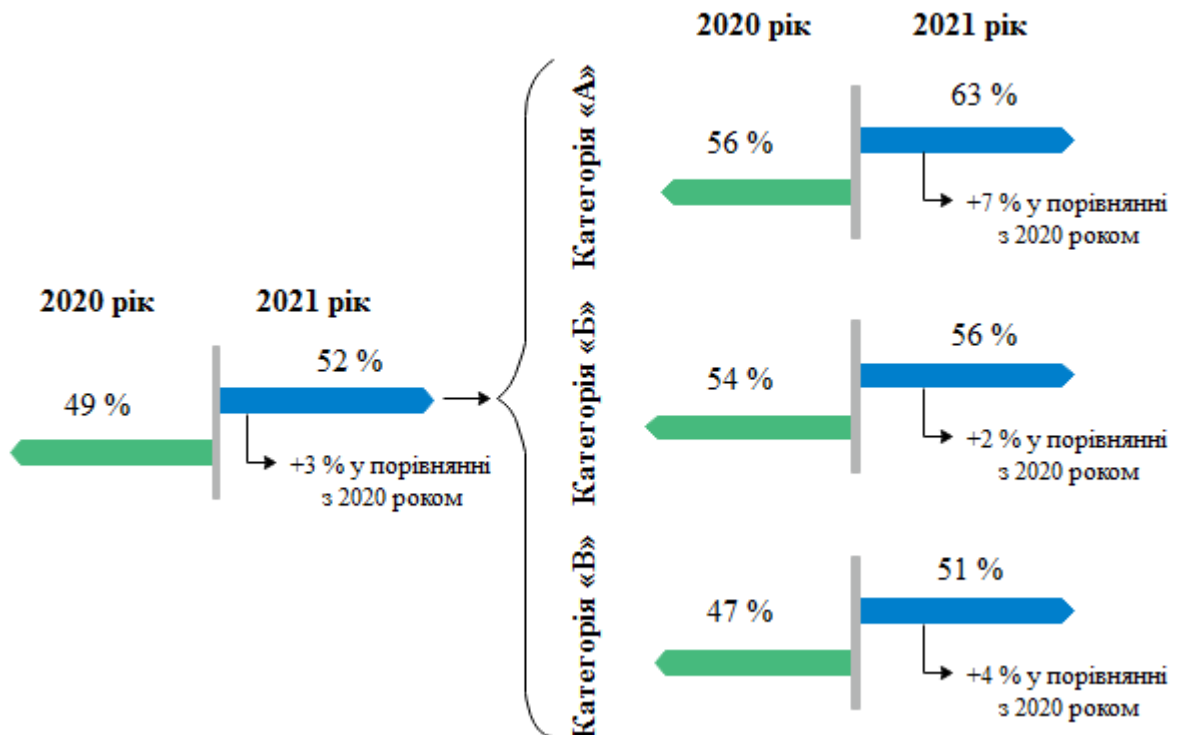

Рис. 4. Значення субіндикатора «Кількість державних службовців, які протягом року пройшли професійне навчання» у 2020 та 2021 роках, %

У порівнянні з 2020 роком загальне значення субіндикатора «Кількість державних службовців, які протягом року пройшли професійне навчання» у 2021 році зросло на 3%. У звітному році значення відповідного субіндикатора для державних службовців категорії «А» зросло на 7 %, для державних службовців категорій «Б» та «В» – зросло відповідно на 2% та 4% (рис. 4).

**ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ ОФІСУ
ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ, СЕКРЕТАРІАТУ КАБІНЕТУ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ, АПАРАТУ
ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ, ЦЕНТРАЛЬНИХ ОРГАНІВ ВЛАДИ У 2021 РОЦІ**

У рамках дослідження організації професійного навчання державних службовців у 2021 році НАДС узагальнено інформацію про професійне навчання 108 546 державних службовців категорії «А», «Б», «В», які займали посади державної служби в Офісі Президента України, Секретаріаті Кабінету Міністрів України, Апараті Верховної Ради України, апаратах та територіальних органах (за наявності) 15 міністерств, 22 служб, 10 агентств, 4 інспекцій, 31 іншого центрального органу влади станом на 1 січня 2021 року.

У звіті не враховано інформацію щодо результатів професійного навчання державних службовців у 2021 році, які займали посади державної служби в Адміністрації Державної прикордонної служби України, Адміністрації Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України, Державній службі геології та надр України, Державній службі України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів, Державному агентстві лісових ресурсів України, Державному агентстві України з питань кіно, Державному агентстві України з управління зоною відчуження, Державному управлінні справами, Міністерстві економіки України, Міністерстві з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України, Міністерстві закордонних справ України, Міністерстві інфраструктури України, Міністерстві соціальної політики України, Національній службі посередництва і примирення, Національній соціальній сервісній службі України, Національному агентстві з питань запобігання корупції, Національному агентстві України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів, Національному антикорупційному бюро України та Центральній виборчій комісії.

За результатами проведеного дослідження встановлено, що професійне навчання протягом 2021 року пройшли 58 478 державних службовців категорії «А», «Б», «В», які станом на 1 січня 2021 року займали посади державної служби в Офісі Президента України, Секретаріаті Кабінету

Міністрів України, Апараті Верховної Ради України, апаратах та територіальних органах 82 центральних органів влади.

Інформація про розподіл державних службовців, які пройшли професійне навчання у 2021 році, за категоріями та підкатегоріями посад державної служби представлена на рис. 5-8.

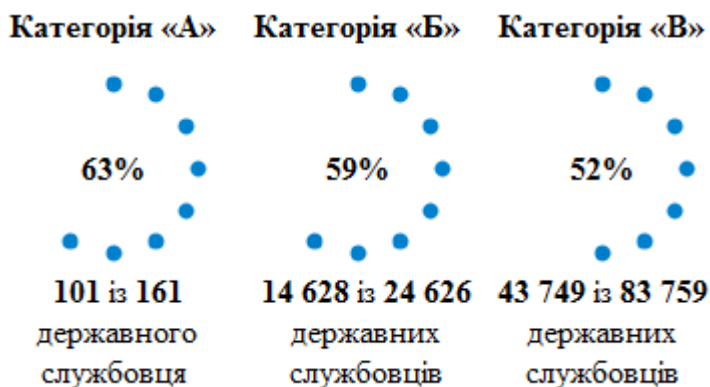

Рис. 5. Частка державних службовців, які пройшли професійне навчання у 2021 році, за категоріями посад державної служби, %

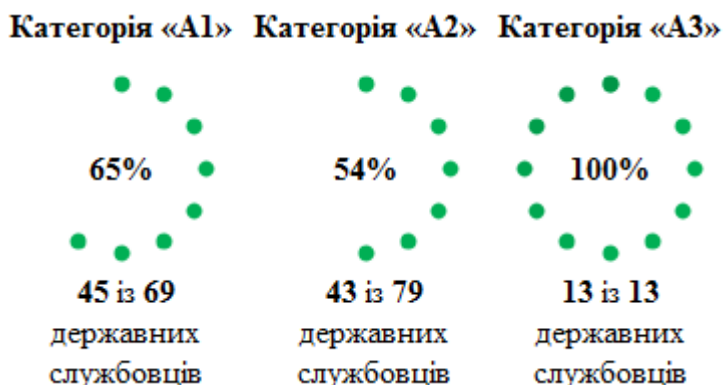

Рис. 6. Частка державних службовців, які пройшли професійне навчання у 2021 році, за підкатегоріями А1-А3 категорії «А» посад державної служби, %

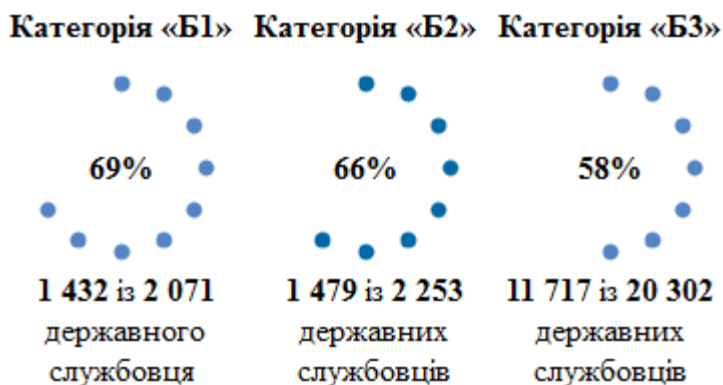

Рис. 7. Частка державних службовців, які пройшли професійне навчання у 2021 році, за підкатегоріями Б1-Б3 категорії «Б» посад державної служби, %

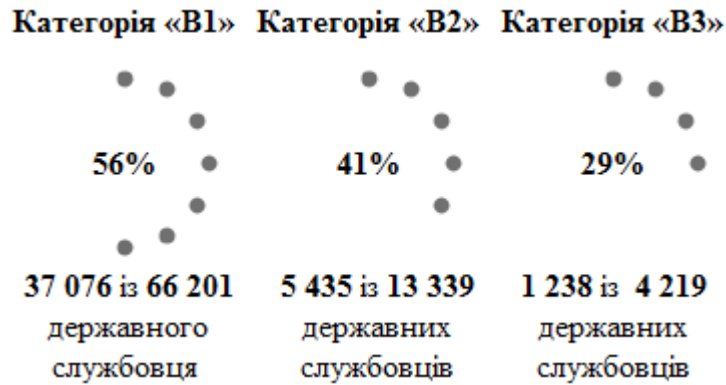

Рис. 8. Частка державних службовців, які пройшли професійне навчання у 2021 році, за підкатегоріями В1-В3 категорії «В» посад державної служби, %

Загальне значення субіндикатора «Кількість державних службовців, які протягом року пройшли професійне навчання», розрахованого щодо державних службовців категорії «А», «Б», «В» Офісу Президента України, Секретаріату Кабінету Міністрів України, Апарату Верховної Ради України, апаратів та територіальних органів 82 центральних органів влади, складає 54 %.

Аналіз інформації щодо професійного навчання державних службовців Офісу Президента України, Секретаріату Кабінету Міністрів України, Апарату Верховної Ради України, апаратів та територіальних органів 82 центральних органів влади у 2021 році у розрізі категорій та підкатегорій посад показав таку особливість професійного навчання (рис. 9):

зі зниженням категорії посади державної служби частка державних службовців, які пройшли професійне навчання, зменшується. Так, у загальній структурі державних службовців категорії «А» професійне навчання пройшли 63% від їх загальної кількості, державних службовців категорії «Б» – 59%, державних службовців категорії «В» – 52 %;

частка державних службовців у розрізі підкатегорій посад у межах категорії посад «Б» і «В», які пройшли професійне навчання, також зменшується зі зниженням підкатегорії посади:

- державні службовці підкатегорії Б1 категорії «Б» – 69 %;
- державні службовці підкатегорії Б3 категорії «Б» – 58%;
- державні службовці підкатегорії В1 категорії «В» – 56 %;
- державні службовці підкатегорії В3 категорії «В» – 29 %.

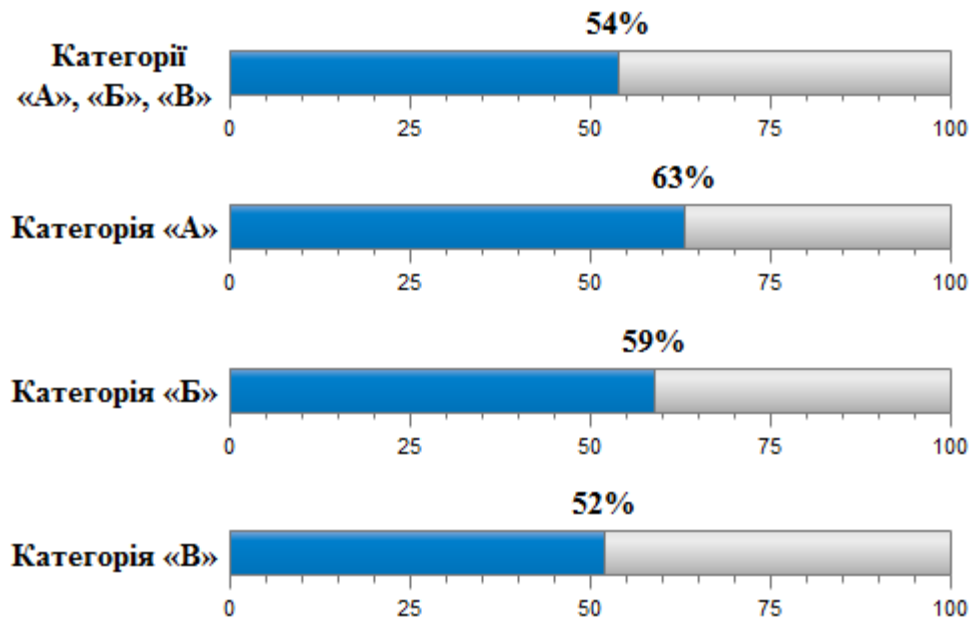

Рис. 9. Значення субіндикатора у 2021 році «Кількість державних службовців, які протягом року пройшли професійне навчання», розрахованого для державних службовців категорії «А», «Б», «В» в апаратах та територіальних органах центральних органів влади, %

У 2021 році НАДС у рамках дослідження організації професійного навчання державних службовців вперше узагальнено інформацію про професійне навчання 89 046 державних службовців категорії «Б» і «В», які станом на 01 січня 2021 року займали посади державної служби в територіальних органах міністерств та інших центральних органах влади, у розрізі адміністративно-територіальних одиниць України.

Результати дослідження показують, що професійне навчання протягом 2021 року пройшли 45 469 державних службовців категорії «Б» і «В» територіальних органів 24 центральних органів влади, що становить 51 % від загальної кількості державних службовців, які займали відповідні посади станом на 1 січня 2021 року (рис. 10).

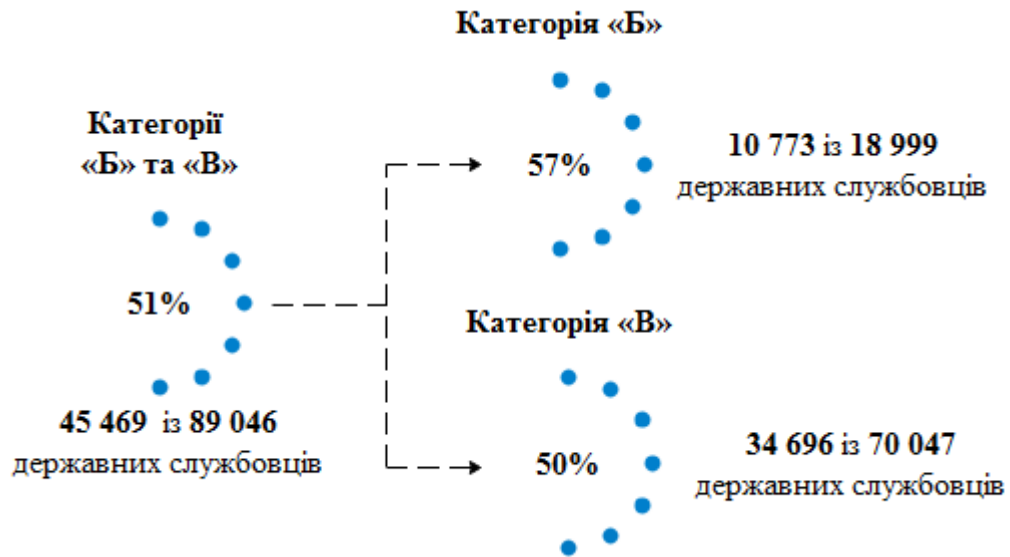

Рис. 10. Частка державних службовців територіальних органів центральних органів влади, які пройшли професійне навчання у 2021 році, за категоріями посад державної служби, %

Аналіз інформації щодо професійного навчання державних службовців категорії «Б» і «В» територіальних органів центральних органів влади у розрізі адміністративно-територіальних одиниць (рис. 11) показав:

найбільша частка державних службовців, які пройшли професійне навчання у звітному році, від загальної кількості державних службовців територіальних органів центральних органів влади у відповідній адміністративно-територіальній одиниці, припадає на місто Київ, Івано-Франківську, Вінницьку, Черкаську, Житомирську, Полтавську, Волинську та Хмельницьку області;

найменша частка державних службовців, які пройшли професійне навчання у звітному році, від загальної кількості державних службовців територіальних органів центральних органів влади у відповідній адміністративно-територіальній одиниці, припадає на Одеську, Київську, Донецьку та Дніпропетровську області.

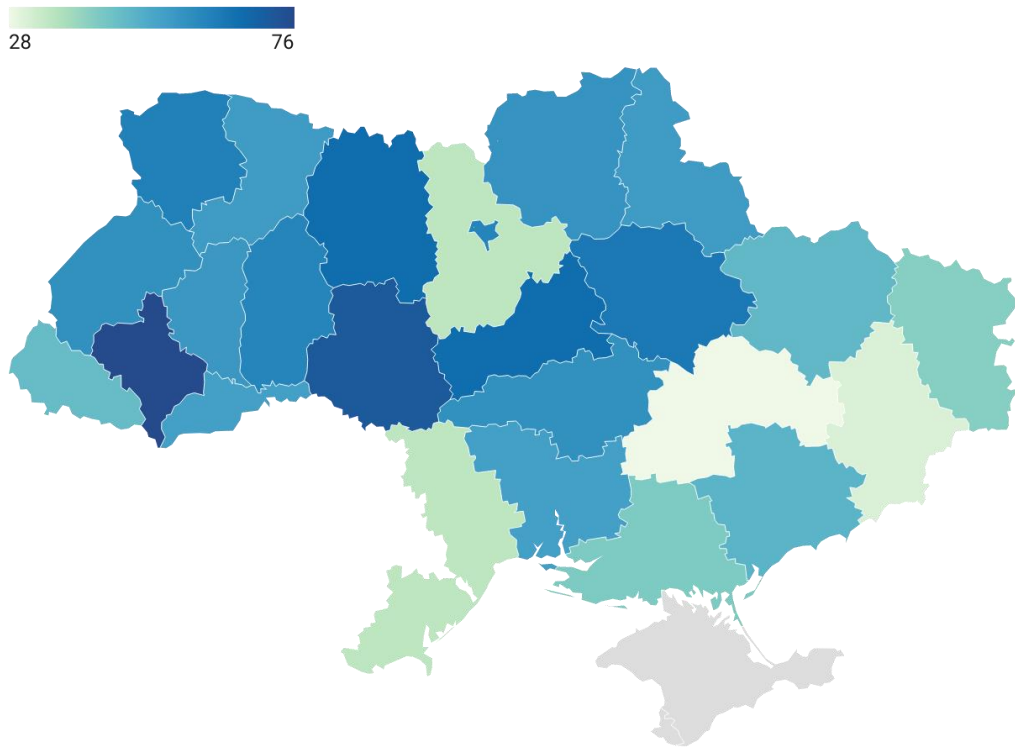

Рис. 11. Частка державних службовців територіальних органів центральних органів влади, які пройшли професійне навчання у 2021 році, за адміністративно-територіальними одиницями України, %

Результати гендерного розподілу державних службовців категорії «А», «Б», «В», які займали посади державної служби в Офісі Президента України, Секретаріаті Кабінету Міністрів України, Апараті Верховної Ради України, апаратах та територіальних органах 82 центральних органів влади та які у 2021 році пройшли професійне навчання (рис. 12), свідчать, що серед державних службовців категорії «А» переважають чоловіки (71 %), серед державних службовців категорії «Б», «В» апаратів та територіальних органів центральних органів влади переважають жінки (відповідно 69 % та 79 %).

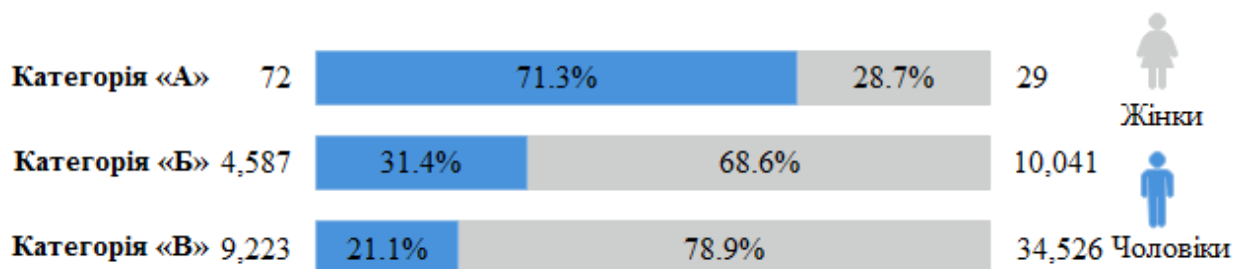

Рис. 12. Гендерний розподіл державних службовців категорії «А», «Б», «В» в Офісі Президента України, Секретаріаті Кабінету Міністрів України, Апараті Верховної Ради України, апаратах центральних органів влади та їх територіальних органах, які протягом 2021 року пройшли професійне навчання

Необхідно зауважити, що зі зниженням категорії посади державної служби збільшується частка жінок, які пройшли професійне навчання. Зокрема частка жінок серед державних службовців підкатегорії Б1 категорії «Б», які пройшли професійне навчання, становить 55 %, тоді як цей показник для державних службовців підкатегорії В3 категорії «В» – становить 73 %.

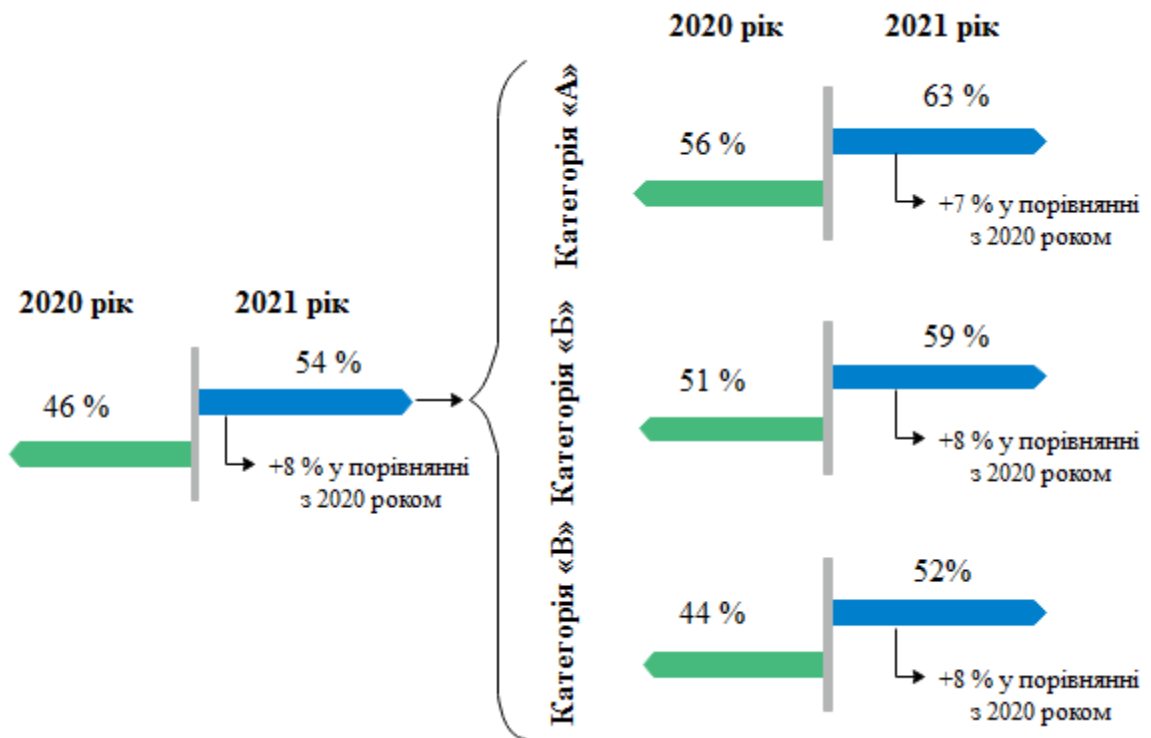

Рис. 13. Значення субіндикатора «Кількість державних службовців, які протягом року пройшли професійне навчання» у 2020 та 2021 роках, %

Порівняння результатів професійного навчання державних службовців Офісу Президента України, Секретаріату Кабінету Міністрів України, Апарату Верховної Ради України, центральних органів влади у 2020 та 2021 роках свідчить про зростання значення субіндикатора «Кількість державних службовців, які протягом року пройшли професійне навчання», як у цілому (на 8%), так і у межах окремих категорій посад державної служби (7% – для державних службовців категорії «А», 8% – для державних службовців категорій «Б», «В»).

ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ МІСЦЕВИХ ДЕРЖАВНИХ АДМІНІСТРАЦІЙ

Відповідно до «Звіту про кількісний склад державних службовців» станом на 01 січня 2021 року фактична чисельність державних службовців, які займали посади державної служби категорії «Б», «В» в місцевих державних адміністраціях, становила 43 308 осіб.

Для розрахунку значення субіндикатора «Кількість державних службовців, які протягом року пройшли професійне навчання» було узагальнено інформацію про організацію у 2021 році професійного навчання державних службовців місцевих державних адміністрацій, що функціонують у 17 областях України (Вінницькій, Волинській, Житомирській, Закарпатській, Івано-Франківській, Київській, Кіровоградській, Львівській, Полтавській, Рівненській, Сумській, Тернопільській, Харківській, Хмельницькій, Черкаській, Чернівецькій та Чернігівській) та місті Києві. Інформація про професійне навчання державних службовців місцевих державних адміністрацій із 7 областей України (Дніпропетровської, Донецької, Запорізької, Луганської, Миколаївської, Одеської та Херсонської) не була подана до НАДС.

У рамках моніторингового дослідження для розрахунку значення субіндикатора «Кількість державних службовців, які протягом року пройшли професійне навчання» НАДС узагальнено інформацію щодо організації професійного навчання 15 182 державні службовці, які працювали в місцевих державних адміністраціях 17 областей України станом на 01 січня 2021 року (35 % від загальної кількості державних службовців категорії «Б», «В»).

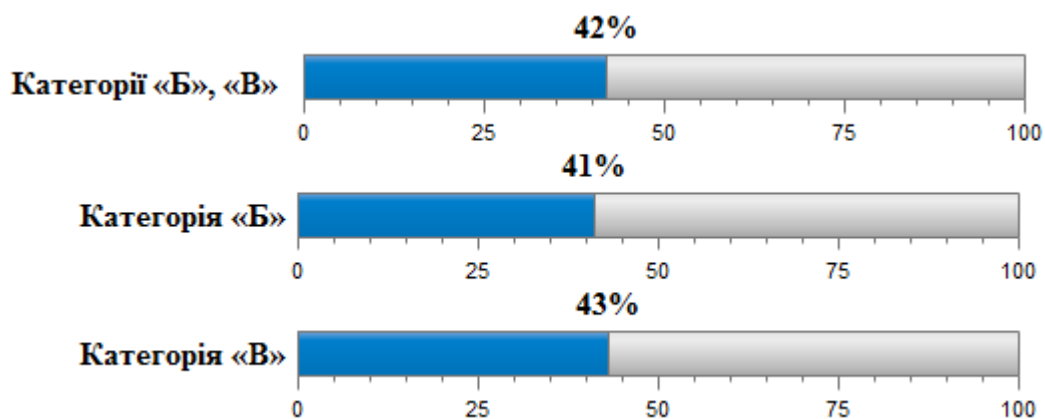

Рис. 14. Частка державних службовців, які займали посади державної служби категорії «Б» і «В» в місцевих державних адміністраціях та пройшли професійне навчання у 2021 році, %

Встановлено, що протягом 2021 року професійне навчання пройшли 6 413 державних службовців категорії «Б», «В» місцевих державних адміністрацій із 17 областей України. Це становить 42 % від загальної кількості державних службовців відповідної категорії посад державної служби, які працювали у місцевих державних адміністраціях у зазначених областях станом на 01 січня 2021 року (рис. 14).

Цей показник на 12 % менший у порівнянні із аналогічним показником, розрахованим стосовно професійного навчання державних службовців Офісу Президента України, Секретаріату Кабінету Міністрів

України, Апарату Верховної Ради України, апаратів 82 центральних органів влади та їх територіальних органів, який становив 54 %.

У 2021 році у порівнянні з 2020 роком частка державних службовців, які займали посади державної служби категорії «Б» і «В» у місцевих державних адміністраціях та пройшли професійне навчання, зменшилася на 36 % (з 78 % у 2020 році до 42 % у 2021 році). Це обумовлено скороченням чисельності державних службовців місцевих державних адміністрацій у 2021 році у зв'язку з реорганізацією районних державних адміністрацій, ліквідованих згідно з постановою Верховної Ради України від 17 липня 2020 року № 807-ІХ «Про утворення та ліквідацію районів» та розпорядження Кабінету Міністрів України від 16 грудня 2020 року № 1635 «Про реорганізацію та утворення районних державних адміністрацій», що безпосередньо вплинуло на число значення субіндикатора «Кількість державних службовців, які протягом року пройшли професійне навчання».

Результати гендерного розподілу державних службовців місцевих державних адміністрацій, які у 2021 році пройшли професійне навчання (рис. 15), показали, що серед таких державних службовців переважають жінки, зокрема 73 % жінок – серед державних службовців категорії «Б», 85 % жінок – категорії «В».

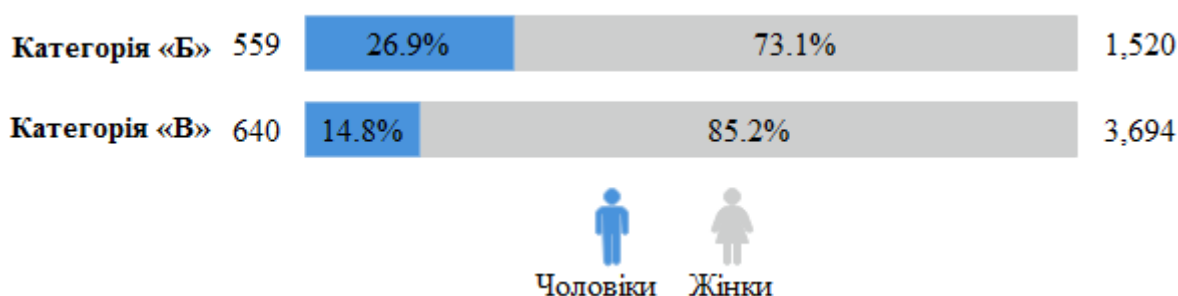

Рис. 15. Гендерний розподіл державних службовців місцевих державних адміністрацій, які пройшли професійне навчання у 2021 році, %

СУБІНДИКАТОР «ВИТРАТИ ДЕРЖАВНОГО ОРГАНУ НА НАВЧАННЯ ПРОПОРЦІЙНО ДО РІЧНОГО ФОНДУ ОПЛАТИ ПРАЦІ»

На основі аналізу інформації Офісу Президента України, Секретаріату Кабінету Міністрів України, Апарату Верховної Ради України, центральних органів влади – 15 міністерств, 22 служб, 10 агентств, 4 інспекцій, 31 інших державних органів, юрисдикція яких поширюється на всю територію України, такими органами у 2021 році було передбачено витрати на професійне навчання державних службовців у розмірі 0,13 % від їх річного фонду оплати праці, зокрема середні заплановані витрати в Офісі Президента України, Секретаріаті Кабінету Міністрів України, Апараті Верховної Ради України, апаратах центральних органів влади становили 0,16 %; в територіальних

органах центральних органів влади – 0,09 %. Планові витрати на професійне навчання державних службовців місцевих державних адміністрацій пропорційно до їх річного фонду оплати праці у 2021 році становили 0,28%.

Отже, загальні планові витрати державних органів на організацію професійного навчання державних службовців пропорційно до їх річного фонду оплати праці у 2021 році становили 0,18%.

На основі аналізу інформації щодо витрат на організацію професійного навчання державних службовців пропорційно до розміру річного фонду оплати праці державних органів, поданої Офісом Президента України, Секретаріатом Кабінету Міністрів України, Апаратом Верховної Ради України, центральними органами влади – 15 міністерствами, 22 службами, 10 агентствами, 4 інспекціями, 31 іншим державним органом, юрисдикція яких поширюється на всю територію України, встановлено, що фактичні витрати на професійне навчання їх державних службовців пропорційно до річного фонду оплати праці становили 0,05 % (по 0,051 % – для Офісу Президента України, Секретаріату Кабінету Міністрів України, Апарату Верховної Ради України, апаратів центральних органів влади та для територіальних органів центральних органів влади).

Результати аналізу інформації щодо фактичних витрат на організацію професійного навчання державних службовців пропорційно до річного фонду оплати праці місцевих державних адміністрацій, показали, що значення відповідного субіндикатора становить 0,14 %.

Загальне значення субіндикатора «Витрати державного органу на навчання пропорційно до річного фонду оплати праці» становить 0,08 %.

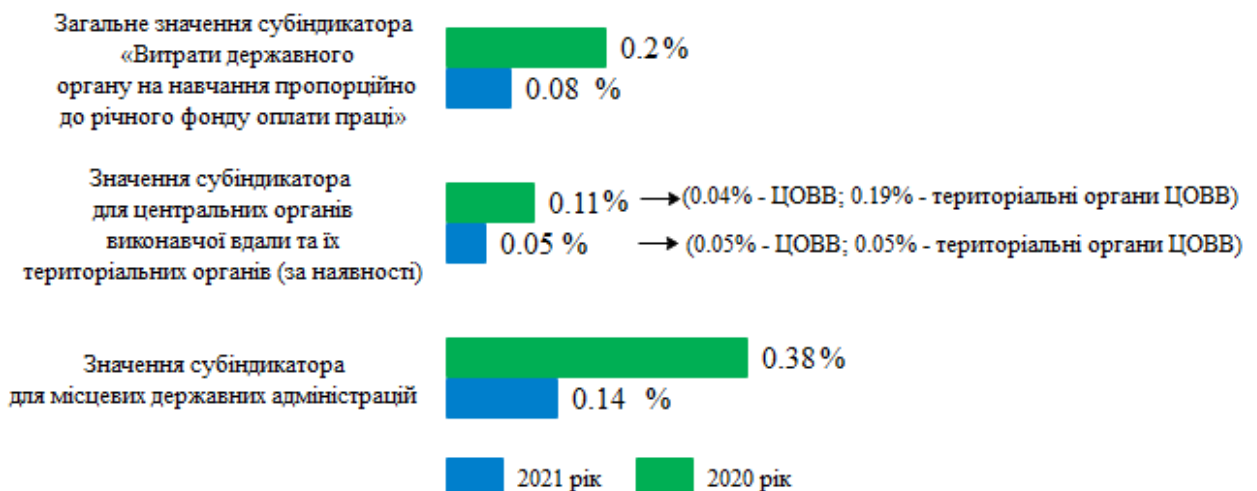

Рис. 16. Значення субіндикатора «Витрати державного органу на навчання пропорційно до річного фонду оплати праці» у 2020 та 2021 роках, %

Аналіз інформації щодо фактичних витрат державних органів на професійне навчання державних службовців Офісу Президента України,

Секретаріату Кабінету Міністрів України, Апарату Верховної Ради України, 82 центральних органів влади та місцевих державних адміністрацій у 2020 та 2021 роках (рис. 16) свідчить про зниження значення субіндикатора «Витрати державного органу на навчання пропорційно до річного фонду оплати праці» на 0,12%. Водночас у 2021 році спостерігається збільшення згаданого субіндикатора на 0,01% для Офісу Президента України, Секретаріату Кабінету Міністрів України, Апарату Верховної Ради України, апаратів 82 центральних органів влади.

ВИСНОВКИ

Ефективність та дієвість системи професійного навчання державних службовців є однією з головних передумов формування кадрового потенціалу професійної державної служби відповідно до сучасних вимог з урахуванням європейських стандартів та кращих практик.

Починаючи з 2020 року, для аналізу сучасного стану реалізації державної політики у сфері професіоналізації державної служби НАДС проводиться моніторингове дослідження організації професійного навчання державних службовців за субіндикаторами «Кількість державних службовців, які протягом року пройшли професійне навчання» та «Витрати державного органу на навчання пропорційно до річного фонду оплати праці» із урахуванням елементів методології оцінювання стану державного управління SIGMA.

Моніторингові дослідження мають на меті вивчення сучасного стану реалізації права/обов'язку державних службовців на професійне навчання, зокрема через підготовку магістрів за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування» галузі знань «Публічне управління та адміністрування» та/або підвищення кваліфікації за загальними та/або спеціальними професійними (сертифікатними) та короткостроковими програмами, а також обов'язку державних органів здійснювати фінансування підвищення кваліфікації державних службовців цих органів.

Насамперед, необхідно зазначити, що документи державної політики, а також законодавчі та нормативно-правові акти регулюють питання організаційно-правових та фінансово-економічних засад організації професійного навчання державних службовців. Для державного службовця питання професійного навчання у законодавстві закріплено як право і одночасно як обов'язок. Відповідно до законодавства Офіс Президента України, Секретаріат Кабінету Міністрів України, Апарат Верховної Ради України, міністерства, інші центральні та місцеві органи влади зобов'язані, починаючи з 2020 року, в межах затверджених відповідних бюджетних призначень під час складання кошторисів передбачати кошти на підвищення

кваліфікації державних службовців апарату цих органів, голів місцевих державних адміністрацій, їх перших заступників та заступників у розмірі не більше ніж 2 відсотки фонду оплати праці.

Аналіз інформації, поданої державними органами, продемонстрував, що професійному навчанню державних службовців приділяється увага як на центральному, так і місцеву рівні.

За результатами проведеного НАДС дослідження на основі аналізу 70% (або 123 728 осіб) державних службовців категорії «А», «Б», «В» від їх фактичної чисельності (станом на 01 січня 2021 року) у 2021 році професійне навчання пройшли 64 891 державний службовець, з яких: 101 державний службовець категорії «А», 16 707 державних службовців категорії «Б», 48 083 державні службовці категорії «В». Відповідно у 2021 році загальне значення субіндикатора «Кількість державних службовців, які протягом року пройшли професійне навчання» становить 52 %, що на 3% більше значення такого субіндикатора у 2020 році. За результатами проведеного дослідження виявлено, що в Україні 2021 році показник витрат державних органів на підвищення кваліфікації державних службовців становить 0,08 %, зокрема 0,05 % – для органів державної влади центрального рівня, 0,14 % – для місцевих державних адміністрацій. Розраховане значення субіндикатора «Витрати державного органу на навчання пропорційно до розміру річного фонду оплати праці» на 0,12% нижче у порівнянні з числовим значенням відповідного субіндикатора у 2020 році (0,2%).

Отже, питання набуття та вдосконалення професійних знань, умінь та навичок державних службовців потребує більшої уваги як державних службовців, так і керівників державних органів на центральному та місцевому рівні. З огляду на обов'язковість та безперервність професійного навчання державних службовців протягом проходження державної служби необхідно продовжити роботу щодо залучення більшої кількості державних службовців до професійного розвитку і навчання за загальними та/або спеціальними професійними (сертифікатними) та короткостроковими програмами.

Для забезпечення цілеспрямованості, прогностичності та випереджувального характеру професійного розвитку державних службовців в умовах здійснення системних реформ в Україні державним органам на центральному та місцевому рівні доцільно збільшити видатки на підвищення кваліфікації державних службовців апарату цих органів, наблизивши їх до нормативно дозволених розмірів.

Розглядаючи систему професійного навчання державних службовців у рамках реформування державної служби в цілому, необхідно продовжити роботу, спрямовану на модернізацію інституційної системи професіоналізації державних службовців, у тому числі шляхом удосконалення механізмів забезпечення професійного навчання державних службовців, а також

утворення дієвої системи їх мотивації до навчання, що ґрунтується на прямому кореляційному зв'язку між результатами професійного розвитку та навчання і кар'єрним просуванням державного службовця.

Запровадження стратегічного планування та координації діяльності відповідного органу державної влади з питань професійного розвитку державних службовців має стати одним із основних напрямів діяльності державних органів у системі державного управління.

Для отримання оперативної статистичної інформації про стан професійного навчання державних службовців в Україні доцільно в НАДС на базі вебпорталу управління знаннями у сфері професійного навчання «Портал управління знаннями» утворити інформаційну систему автоматизованого збору інформації, яка дозволить у режимі реального часу отримувати актуальну інформацію про організацію професійного навчання державних службовців у системі державної служби та у розрізі окремих державних органів.